

**Урожайність ярого ячменю сорту Вакула, залежно від удобрення
(середнє за 2010-2011 рр.)**

Варіанти дослідів	Урожайність, ц/га		Надвишок від добрив, ц/га		Надвишок від системи захисту ц/га
	інтегрована	мінімальна	інтегрована	мінімальна	
1	35,6	31,8	9,5	9,2	3,8
2	47,5	39,2	21,4	16,6	8,3
3	56,8	47,4	30,7	24,8	9,4
4	26,1	22,6	—	—	3,5
НІР, ц/га	1,8	1,5			

Аналізуючи середні дані за два роки наших досліджень (таблиця 1) можна зробити висновок, що при застосуванні добрив в дозі N₉₀ P₉₀ K₉₀ урожайність зерна ярого ячменю була найвищою як при застосуванні інтегрованого захисту так і при мінімальному захисті. Надвишок від добрив складав відповідно 30,7 і 24,8 ц/га, а надвишок в урожаї від системи захисту -9,4 ц/га, тоді як в контрольному варіанті - 3,5 ц/га.

Таким чином, при впровадженні у виробництво удобрення в дозі N₉₀ P₉₀ K₉₀ та мінімальної системи захисту за рахунок оптимізації умов живлення і створення сприятливого фітосанітарного стану посівів підвищується урожайність, а звідси і рентабельність культури порівняно з іншими варіантами удобрення.

Література

1. Гаврилянчик Р.Ю. Строки та глибина сівби як фактори покращення польової схожості насіння ярого ячменю / Р.Ю. Гаврилянчик, В.В. Лапчинський // Вісник Білоцерківського державного аграрного університету: Зб. наук. праць. – Біла Церква, 2008. – Вип. 52. – С. 68-73.

ВИРОЩУВАННЯ СОЇ ЗА ІНТЕНСИВНОЮ ТЕХНОЛОГІЄЮ В УМОВАХ РЕГІОНУ

Матвійчук Ю.В., студентка 2-го СТН курсу спеціальності 6.090101 «Агрономія» навчально-наукового інституту агротехнологій і природокористування ПДАТУ

*Науковий керівник: кандидат с.-г. наук, доцент Глуцук А.Г.
Кафедра землеробства і агрохімії*

Соя – унікальна кормова, технічна і лікарська рослина - стала однією з основних стратегічних культур землеробства. Вона є основою рослинного білка й олії у світі. Серед 17 олійних культур світове лідерство належить соєвій олії - 25,8%. У насінні міститься в середньому 30-55% білка, до 18-

25% жиру і до 70 клітковини. Собівартість тони перетравного білка соєвого шроту в 12-16 разів нижча, ніж у хлібних злаків.

В Україні наприкінці 90-х років валовий збір зерна зернобобових культур є найбільшим у Європі (1987 року 3,77 млн. т). За період з 1990 по 2000 рік різко скоротилися площі посіву, а виробництво зерна зменшилось з 3.54 млн. т до 627.8 тон. За даними ФАО у 2009 році отримано 222,15 млн. тон сої. Дефіцит кормового білка в Хмельницькій області складає біля 400 тон. Для вирішення білкової проблеми важливе місце відводиться сої, яку називають стратегічною культурою. За біологічною цінністю білок сої прирівнюється до білків м'яса, молока, яєць і значно дешевший за білки, які одержують з інших продуктів.

Актуальність збільшення виробництва сої гостро поставлена часом і перед нашою країною. Збільшення попиту на продовольство у світі відкриває перед Україною великі можливості.

Потрібно визнати сою стратегічною культурою, чітко визначивши її місце в сівозміні у всіх ґрунтово-кліматичних зонах України. На думку академіка НААНУ О.А.Бабича й академіка НААНУ В.Ф.Петриченка (Інститут кормів НААНУ), посівні площі під культурою повинні займати в структурі посівних площ усіх агрокультур щонайменше 10-15% з доведенням їх у 2015 р. до 2,5 млн. га з валовим збором 4,3 млн. т. Розширюючи площі посіву сої в Україні, ми також повинні будемо оптимізувати структуру площ посіву інших олійних культур, зокрема соняшнику та ріпаку, враховуючи при цьому особливості функціонування внутрішнього ринку високобілкових інгредієнтів і рослинної олії. Це дасть змогу забезпечити у 2015 р. тваринництво вітчизняними збалансованими кормами, підвищити його конкурентоспроможність з країнами ЄС і його ефективність.

Щоб в умовах південно-західного Лісостепу, який входить до перспективного регіону розширення посівів сої, щорічно отримувати високі і сталі урожаї сої, необхідно, крім гідротермічних показників, враховувати біологічні особливості сортів до факторів формування урожаю. Тому перед нами ставилось завдання розробити окремі елементи технологічної схеми вирощування сої, зокрема впливу норми висіву насіння на урожайність і кормову цінність зерна сортів Подільська 1, Смуглянка та Анжеліка.

Проведені досліді лабораторного та польового напрямів протягом 2011 року на полях Подільського державного аграрно-технічного університету показують, що можна стабільно одержувати 25-30 ц/га зерна сої.

Із 3-х сортів сої, що вивчалися, найвищу урожайність зерна протягом звітного року досліджень одержано у сорту Подільська-1, яка складає 24,3 ц/га, що відповідає збору з 1 га посіву – 34,0 ц/га кормових одиниць, 9,45 ц перетравного протеїну та 64,3 ц кормопропротеїнових одиниць.

Сорти Смуглянка і Анжеліка, з якими проводили дослідження на протязі 2011р. виявилися менш урожайними. В середньому урожайність склала 23,2 та 22,8 ц/га.

На основі наших досліджень можна рекомендувати вивчені елементи вирощування сої на зерно за інтенсивною технологією у виробництво в умовах теплого Поділля Хмельницької області.

УРОЖАЙНІСТЬ СОРИЗУ ЗАЛЕЖНО ВІД НОРМИ ВИСІВУ

*Мельник А.А., студентка 3-го СТН курсу заочної форми навчання, спеціальності 6.090101 «Агрономія» навчально-наукового інституту агротехнологій і природокористування ПДАТУ
Науковий керівник: асистент Кобернюк О.Т.
Кафедра землеробства і агрохімії*

Одним з найбільш важливих завдань сільського господарства є збільшення виробництва зерна, у тому числі й круп'яних культур. Основними круп'яними культурами на Україні є гречка, просо і рис, виробництво яких не задовольняє попит населення. У пошуках розв'язання цієї проблеми вченими Молдови і України було виведено альтернативну культуру, в якій поєднується посухостійкість сорго та якість рису – сориз.

Сориз (*Sorghum orysoidum*) належить до родини злакових (Poaceae), роду сорго (*Sorghum*). За способом використання культурні види сорго поділяють на чотири групи: зернове, цукрове, віничне, трав'янисте. Сориз належить до групи зернового сорго. В Україні ця сільськогосподарська культура має статус нової круп'яної культури – невибагливої до ґрунтів, посухостійкої, універсальної та технологічної. Крупа соризу містить 74-83% крохмалю, 11-14% білка.

За рівнем врожаю сориз у неполивних умовах перевищує всі ярі зернові культури, а при зрошенні поступається тільки кукурудзі. Велика перевага його спостерігається в несприятливі роки. Зареєстровані сорти соризу потенційно здатні забезпечувати урожайність на рівні 85 – 100 ц/га.

Однією з важливих умов отримання високих і стабільних урожаїв соризу є оптимальне розміщення рослин на площі. Істотним фактором, що впливає на урожайність соризу, являється вірно підібрана норма висіву насіння. Найбільш повно це питання вивчене на півдні України як у неполивних, так і в зрошуваних умовах. Було встановлено, що оптимальною густиною при зрошуванні є 350 тисяч рослин на 1га і ширина міжряддя 45 см; а в неполивних умовах густина висіву 80 – 100 тисяч рослин на 1 га.

Норма висіву впливає на кущистість рослин, формування волотей, дозрівання зерна. Оптимальну норму висіву можна встановити тільки пристосовуючи її до конкретних ґрунтово-кліматичних умов та сортів.